

Ekim 2021

FATURANIN İSPAT İŞLEVİ

(Conclusive Force of Invoice)

(Bu makale 18 Ekim 2021 tarihinde Av. Umut Kolcuoğlu'nun Dünya Gazetesi'ndeki Hukuk Notları başlıklı köşesinde yayımlanmıştır.)

Fatura ve faturanın işlevi, Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 21. maddesinde düzenleniyor. Bu düzenlemeye göre, tacirin ticari işletmesi ile ilgili olarak bir mal satması, üretmesi, iş görmesi veya menfaat sağlaması halinde karşı tarafa fatura vermesi ve bedeli ödenmiş ise karşı tarafın talebi üzerine bu hususun da faturada gösterilmesi gerekiyor. Vergi Usul Kanunu (VUK) da ticaret hukukunu esas alarak, TTK hükümlerine paralel bir şekilde, faturayı satılan mal veya yapılan iş karşılığında satıcı tarafından alıcıya verilen ve belirli bilgileri içeren ticari bir belge olarak tanımlıyor. Buna göre TTK anlamında bir faturadan bahsedebilmek için taraflar arasında ticari bir ilişkinin bulunması, yani satıcının bir mal satmış, hizmet sunmuş veya menfaat sağlamış olması gerekiyor. Faturalarda bulunması gereken asgari içerik Vergi Usul Kanununda detaylı bir şekilde belirleniyor.

Bir faturadan bahsetmek için taraflar arasında yazılı veya sözlü bir sözleşme olması gerekiyor. Ancak fatura taraflar arasındaki sözleşmenin kuruluş aşaması ile değil, yerine getirilmesi (ifa) aşaması ile alakalı bir belge. Taraflar arasındaki ticari ilişki sonucu düzenlenen faturanın bu sözleşmeye uygun olarak düzenlenmesi gerekiyor. Aksi halde adına fatura düzenlenen, fatura içeriği ile sözleşmenin uyumlu olmadığını belirterek TTK uyarınca faturaya itiraz edebiliyor. TTK uyarınca faturayı alan kişi, aldığı tarihten itibaren sekiz gün içerisinde faturanın içeriğine itiraz etmez ise fatura içeriğini kabul etmiş sayılıyor. Fatura içeriği dendiğinde faturayı düzenleyen tarafından faturaya yazılmış olan tüm bilgiler anlaşılır. Buna göre fatura tarihi, malın sevk tarihi ve alıcı ile ilgili bilgiler de içerikten sayılıyor. Ancak, süresinde itiraz edilmemesi nedeniyle fatura içeriğinin kabul edilmiş sayılması sadece faturanın olağan içeriği ile sınırlı tutuluyor.

Peki faturanın olağan içeriği nasıl belirleniyor? Fatura, taraflar arasındaki ilişkinin ifası ile ilgili olduğundan, içeriğinde bu aşamadaki edimlere yer veriliyor. Bu nedenle, itiraz edilmediği için kabul edildiği varsayılan hususlardan, satılan malın miktarı ve bedeli gibi taraflar arasındaki ilişkinin ifasına ilişkin olan hususlar anlaşılmalı. Örneğin, Yargıtay'ın 2003 yılında verdiği içtihadı birleştirme kararında belirttiği üzere, taraflar arasındaki sözleşmede kararlaştırılmamış olmasına rağmen faturaya bedelin geç ödenmesi durumunda vade farkı ödenmesine ilişkin bir kayıt eklenmesi halinde bu kayıt faturanın olağan içeriğinden sayılmıyor. Dolayısıyla, adına fatura düzenlenen kişi tarafından itiraz edilmemiş olsa da söz konusu vade farkına ilişkin fatura içeriği bağlayıcı olmuyor.

Şüphesiz, teslim ve iş görme edimlerinin ifasına yönelik işlemler, ilgili uyuşmazlıkta faturadan anlaşılmasa bile başkaca delil ve belgelerle (irsaliye faturası, teslim belgesi/tutanağı vs.) ve koşulları oluşmuşsa ticari defterlerle ispat edilebiliyor. Buna ilişkin olarak Yargıtay'ın verdiği bir kararda, faturanın satıcının ticari defterlerinde kayıtlı olmasının tek başına malın teslim edildiği anlamına gelmeyeceği belirtiliyor.

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

Öte yandan, fatura tacir sıfatına bağlanan bir sonuç olduğundan, Yargıtay faturayı tacirler arası bir ispat aracı olarak tanımlıyor. Faturanın tacirler arasındaki uyumsuzluklarda ispat aracı özelliğinden bahsedebilmek için satıcı tarafından müşteriye gönderilmiş olması gerekiyor. Faturanın gönderilmemesi veya gönderildiğinin ispat edilememesi hallerinde, fatura karşı taraf aleyhine ispat aracı olarak kabul görmüyor. Faturanın müşteriye gönderildiğinin faturayı düzenleyen ve buna dayalı alacak talebinde bulunun tarafından ispat edilmesi gerekiyor. Bu nedenle, düzenlenen faturanın karşı tarafa gönderilirken teslim alınan tarihi belli edecek şekilde gönderilmesi önemli.

Faturanın yazılı bir sözleşmeye dayanılarak düzenlenmesi, faturanın içeriğinin doğruluğunun kontrolünü ve ilgili itirazların değerlendirmesini kolaylaştırabiliyor. Herhangi bir geçerlilik şekline tabi olmayan bir sözleşmenin sözlü olarak kurulması halinde, öğretisi ve uygulamada kabul gören anlayışa göre, taraflar arasındaki sözleşmenin ve dolayısıyla alacağın varlığının faturayı düzenleyen kişi tarafından kanıtlanması gerekiyor. Yani faturanın tebliğ edilmiş olması ve tebliğinden itibaren TTK'da öngörülen sekiz günlük sürede itiraz edilmemiş olması, taraflar arasındaki sözleşmenin varlığının kanıtı sayılmıyor. Aynı doğrultuda Yargıtay da yeni tarihli bir kararında, faturaya süresinde itiraz edilmemiş olmasının tek başına sözleşmenin ve dolayısıyla alacağın varlığını kanıtlamadığını belirtiyor. Bu nedenle, faturayı tebliğ alan muhatap tarafından sözleşmesel ilişkinin inkârı halinde, faturayı düzenleyen tacirin alacağını dayandırdığı sözleşmeyi ispat etmesi gerekiyor.

Faturayı alan kişinin, sekiz gün içerisinde faturanın içeriğine itiraz etmezse faturanın içeriğini kabul etmiş sayılması kuralı, faturanın tacirler arasındaki uyumsuzluğu çözüme kavuşturabilecek tek delil olduğu anlamına gelmiyor. Bu kural, faturayı düzenleyen lehine ancak adına fatura düzenlenen aleyhine sadece bir karine getiriyor. Bu karine, medeni usul hukukunda öngörülen başka delillerle çürütülebiliyor. Örneğin borcun ödendiğini gösteren ve kesin delil niteliği taşıyan bir makbuz veya ödeme fişi, faturadaki ilgili borcun ortadan kalktığını kanıtlayabiliyor.

Sonuç olarak ticari uyumsuzluklarda faturanın ispat işlevinin önemi yadsınamaz. Bu yüzden tacirler arasındaki ticari sözleşmeler çerçevesinde fatura alan tarafın, bu fatura içeriğini dikkatli bir şekilde kontrol etmesi ve bu faturayla ilgili itirazlarını süresinde faturayı düzenleyen tarafa yöneltmesinin yerinde olacağı görülüyor.

İLETİŞİM

Av. Umut Kolcuoğlu

ukolcuoglu@kolcuoglu.av.tr